

De teerling is geworpen,
de enjeux zijn duidelijk

BRAL's analyse van het Brussels regeerakkoord

12/09/2019

In aanloop naar de verkiezingen schreef BRAL een [memorandum](#) met daarin haar prioriteiten voor de nieuwe regering. Nu de [nieuwe regering](#) bijna van start gaat, maken we het bilan van haar [regeerakkoord](#). Kwestie van de nieuwe excellenties goed op weg te zetten.

Graag gedaan!

Vlak voor het politieke verlot kroonde Rudi Vervoort (PS) zichzelf opnieuw minister-president van Brussel. Deze keer dragen Groen, Ecolo, Open VLD, Défi en One.Brussels (Sp.a) het schild. Levert dat meer van hetzelfde op? Of is er toch sprake van een trendbreuk?

De beleidsverklaring van de nieuwe regering telt 133 pagina's. Voor wie de plannen van de vorige regering nog kent, leest deze beleidsverklaring alleszins als een feest van herkenning. Dat hoeft niet erg te zijn. Wie weet worden er een paar vergeten goede voornemens nu wél uitgevoerd?

Naast 'meer van hetzelfde' zien we wel degelijk nieuwe en beloftevolle accenten (en zelfs maatregelen). Moge de mooie principes geen dode letter blijven! BRAL wil er alvast toe bijdragen dat dat de komende 5 jaar niet gebeurt. Te beginnen met een grondige analyse!

BRAL strijdt voor een gezond, milieuvriendelijk en solidair Brussel. Van mobiliteit tot stedenbouw stellen we de Brusselaars centraal. Hoe doen we dat? We (onder)steunen hen met onze kennis en helpen hen om zelf initiatief te nemen. Samen verdedigen we onze belangen bij de overheid. Aan tafel als het kan, op de barricaden als het moet. We zijn kritisch maar constructief, dwars maar genuanceerd.

www.bral.brussels

I. Klimaat

Wat BRAL vroeg

1. Het Gewest legt **klimaatdoelstellingen** vast in haar Brussels Wetboek voor Lucht, Klimaat- en Energiebeheersing (BWLKE), waarbij ze streeft naar een klimaatneutraal Brussel in 2050.
2. Het **klimaat is een transversale bevoegdheid** bij uitstek. Het klimaatthema moet meegenomen worden in alle beleidsdomeinen van de Brusselse regering. Het Gewest neemt het voortouw om overleg en samenwerking tot stand te brengen met het maatschappelijke middenveld en alle betrokken administraties.

Wat zegt de beleidsverklaring?

1. **"Het Gewest werkt een langetermijnstrategie uit met bindende doelstellingen** en voert een evaluatiekader in op basis van een 'Brusselse ordonnantie voor het klimaat'. Daarmee engageert Brussel zich als 'koolstofarm' Gewest. Dit houdt in dat we de tussentijdse verbintenissen en de huidige maatregelen die opgenomen zijn in de Brusselse bijdrage aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) versterken om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met minstens 40% te verminderen ten opzichte van 2005 en tegen die tijd zoveel mogelijk bij te dragen aan een verhoging van de doelstellingen van de Europese Unie.
Rekening houdend met de uitdagingen en kansen die in een sterk verdicht en verstedelijkt gebied met dergelijke inspanningen gepaard gaan, **verbindt de Regering zich ertoe de Europese doelstelling voor koolstofneutraliteit benaderen tegen 2050."**

Dit is een beetje omfloerst gezegd, maar we kunnen ermee leven. Het wetboek is een ordonnantie (goedgekeurd door het parlement). Als je doelstellingen wilt opnemen, gebeurt dit via een ordonnantie. Die ordonnantie kan je de "klimaatordonnantie" noemen. We kunnen dus gerust besluiten dat onze vraag door het regeerakkoord werd ingewilligd. Wel maken we ons een beetje zorgen over het woord 'benaderen'. Het is geen belofte om de doelstelling te halen.

2. "Het Gewest zal alle beschikbare hefboomen benutten om een nieuw klimaatbeleid uit te stippelen en **in al zijn beslissingen rekening houden met de uitdagingen op het vlak van klimaat en biodiversiteit.**

Een oplossing is pas mogelijk als zij gebaseerd gedeeld en gedragen is door de Brusselaars. Daarom zal de Regering samen met Brusselse burgers, de economische, sociale en institutionele spelers, de initiatieven die werken rond transitie en de plaatselijke besturen een maatschappelijk debat opstarten over de visie om van Brussel tegen 2050 een "koolstofarme" stad te maken.

De Regering baseert haar beleid ook op **wetenschappelijke expertise**. De Raad voor het Leefmilieu krijgt een onafhankelijk interdisciplinair evaluatiecomité met wetenschappelijke experts. Dat comité bezorgt het Parlement jaarlijks een verslag met

de stand van zaken met betrekking tot de klimaatstrategie en de gewestelijke biodiversiteit.

In het hoofdstuk "De klimaatuitdaging: een geïntegreerd territoriaal ontwikkelings- en milieubeleid" lezen we dan weer (o.a.) het volgende:

"Er zal een strategie van stedelijke veerkracht toegepast worden **om op stedenbouwkundig niveau te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering** en de daaruit voortvloeiende sociale en milieurisico's."

Ons verdict

Het is duidelijk dat klimaat meer dan vroeger een belangrijk thema is in dit regeerakkoord. Ze zijn zich bewust van het transversale karakter ('in al zijn bevoegdheden') en het thema komt dan ook meerdere keren aan bod.

Wij vermoeden dat de regering zich nog niet geheel bewust is van de mogelijke consequenties van voornemens genre 'ook op stedenbouwkundig niveau te anticiperen op de klimaatverandering'. Om te anticiperen op de klimaatverandering is er voor stedenbouw een radicale shift in denken nodig: van demografie naar temperatuur bijvoorbeeld. [Eerder liet BRAL al weten dat de demografische boom toch niet zo groot is als gedacht](#). Dé uitdaging in de steden is de temperatuur leefbaar te houden. BRAL roept op om te ontharden (minder beton!) en te verkoelen (onder andere door meer groen). [De Brusselse Bouwmeester denkt ook in die richting](#). We hopen dat de regering snel inziet hoe ingrijpend dat kan zijn. Want het impliceert een andere invulling van de richtplannen van aanleg. De recente versnelling in de openbare onderzoeken doet vrezen van niet. Meer hierover in het stuk over stedenbouw.

BRAL is alvast blij met het idee van een evaluatiecomité met wetenschappers die het jaarlijks het parlement en de regering een spiegel zal voorhouden: worden beleidsmaatregelen opgevolgd? Zitten we op het goede pad? Altijd goed om dit te controleren! Zo is de kans kleiner dat de klimaatvoornemens gebakken lucht blijven.

Op deze manier wordt er ineens een ander oud euvel aangepakt: het gebrek aan onafhankelijke wetenschappers in de adviesraad Leefmilieu. Iets wat we al eerder 'in de coulissen' vroegen. Maak wel a.u.b. snel werk van dit comité of er zijn beslissingen genomen die een cruciale impact hebben op het klimaat en de biodiversiteit voordat de dames en heren gezeteld zijn. Als lid van de Milieuraad kijken we alvast uit naar hun input!

Qua transversaliteit en de wil iedereen mee in het bad te trekken, zit het dus wel snor. De intentie wordt alvast zeer expliciet uitgesproken. En BRAL wil uiteraard mee die uitgestoken hand aannemen!

II. Luchtkwaliteit

Wat BRAL vroeg

1. Het Gewest neemt gezondheid als uitgangspunt voor haar luchtkwaliteitsbeleid en neemt de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie op in haar Brussels Wetboek Lucht Klimaat en Energie beheersing.
2. De regering plaatst **bijkomende meetpunten** langs de meest vervuilde assen en gevoelige punten. Het Gewest construeert een gedetailleerd beeld van de luchtvervuiling op straatniveau door modellering en het gebruik van omgevingstypologieën.
3. Om tegemoet te komen aan de wens van de Brusselaar om zijn/haar omgeving en de impact van de maatregelen direct te kunnen meten, investeert het Gewest in meer **mobiele meetstations**. Het Gewest stelt een procedure op waarmee burgers en collectieven conforme metingen kunnen aanvragen voor bepaalde plaatsen.
4. BRAL heeft aangetoond dat het produceren van kennis met een netwerk van burgers en academici tot waardevolle inzichten leidt. Het Gewest bouwt het ExpAIR-project verder uit volgens de principes van een cocreatieve **citizen science**, waarin ook plaats is voor de sensibiliserende en mobiliserende kracht van *low cost* sensoren.

Wat zegt de beleidsverklaring?

1. "Zo zal de Regering, in overleg met de betrokken stakeholders, de huidige *drempels voor alle verontreinigende stoffen afstemmen op en doen samenvallen met de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO).*"

Yiehaaa! MAAR de volgende zin lijkt te suggereren dat het hier enkel om streefwaarden zal gaan. "Zij zal bij de andere gewestregeringen en de Europese Commissie (aangezien deze normen het resultaat zijn van de omzetting van Europese wetgeving) pleiten voor de goedkeuring van advieswaarden die door de WGO worden aanbevolen." Geeft de regering hiermee te kennen dat ze naar de EU kijkt om ze wettelijk te verankeren? Nochtans kan ze dat zelf ook, door ze op te nemen in het wetboek LKE. De EU-wetgeving staat immers toe om strengere normen te hanteren.

2. &3. De Regering *zal het meetnetwerk voor de luchtkwaliteit verder verbeteren door het aantal meetpunten te vergroten* en informatie in real time beschikbaar te stellen. De Regering verbindt zich ertoe het netwerk van meetstations voor de luchtkwaliteit te vernieuwen en uit te breiden met minstens twee stations per jaar en een netwerk van secundaire installaties uit te bouwen.
4. *De Regering zal haar steun toezeggen aan elk samenwerkingsinitiatief tussen burgers en de wetenschapsector dat gericht is op controle, bewustmaking en verspreiding van informatie over de luchtkwaliteit in Brussel.*

Ons verdict

Mooi zo, **luchtkwaliteit wordt echt serieus genomen**. Pluim op de hoed van de beweging #BXLDemandsCleanAir, aangepord door BRAL. (*DING!*) De voorgestelde maatregelen leggen alvast een stevige fond om het probleem onderbouwd aan te pakken. Ook het feit dat de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie zullen gehanteerd worden, is heel positief en komt tegemoet aan onze vraag. (*DING!*) Er wordt wel niet expliciet gesteld dat het Gewest ook zal investeren in meer **mobiele meetstations**. Maar het laat die optie wel open. (*DING!*)

Een bemol is de wettelijke verankering van de luchtkwaliteitsnormen. **Kijkt de Regering naar Europa om wettelijke advieswaarden te verankeren?** Nochtans kan ze dat zelf ook, door ze op te nemen in het wetboek LKE. De EU-wetgeving staat immers toe om strengere normen te hanteren.

III. Mobiliteit

Wat BRAL vroeg (een hele boterham)

1. De regering maakt **het goedkeuren van het Gewestelijk Mobiliteitsplan (Good Move)** tot een prioriteit, en onderstreept hiermee de belangrijkste doelstellingen van het verminderen van de autodruk en het verhogen van de leefbaarheid in de stad.
2. Het Gewest stelt een stappenplan op met de gemeentes om binnen de 5 jaar de bevoegdheid mobiliteit en openbare werken over te hevelen naar het gewestelijk niveau. Ze houdt daarbij rekening met de lokale noden.
3. In afwachting van de overheveling van deze bevoegdheden vordert het Gewest dat de gemeenten de ter beschikking gestelde middelen voor mobiliteit als hefboom gebruiken voor het realiseren van de doelstellingen inzake autoluwe wijken uit Good Move.
4. Om de verkeersveiligheid in het Brussels Gewest te garanderen is het noodzakelijk om een rijstijl te bevorderen die past bij de stedelijke omgeving en het multifunctionele karakter van de openbare ruimte. De Brusselse regering zal daarom **30 km/u instellen als basis snelheidsregime**. Dat staat toe om de straat meer te delen, eenvoudiger en veiliger over te steken en te fietsen. Het is een noodzakelijke stap om van Brussel een leefstad te maken.
5. Het Gewest ent haar parkeerbeleid op de noden van een leefbare stad. Daarom worden de tarieven voor het parkeren langs de openbare weg opgetrokken. De verplichte compensatie van verdwenen parkeerplaatsen op de openbare weg door parkeerplaatsen buiten de openbare weg wordt geschrappt uit het reglementair gedeelte van het Gewestelijk parkeerbeleidsplan.
6. De Regering maakt qua fietsbeleid prioritair werk van de heraanleg van moeilijke kruispunten (Meiser, Saintelette, Kuregembrug, Montgomery...) teneinde de

continuïteit van veilige fietsverbindingen te garanderen. Deze aanpak komt ook de verkeersveiligheid voor andere modi ten goede.

7. Het gewest maakt prioritair werk van nieuwe infrastructuur voor openbaar vervoer die een snelle capaciteitsverhoging en verhoogde bereikbaarheid toelaat.
8. De regering hanteert een fiscaal beleid dat aanstuurt op 25% minder verreden kilometers door het instellen van een **zonale heffing**, een vermindering van het autobezit (25% minder gezinnen met een auto) en een **vermindering van de uitstoot door de BIV op te trekken en te oriënteren naar een lichter en minder vervuילend wagenpark.**

Wat zegt de beleidsverklaring?

1. **Dat Good Move in de chacosse is.** Officiëler gezegd: "Via het gewestelijk mobiliteitsplan "Good Move" schetst het Gewest een van de manieren om de klimaat- en milieudoelstellingen en -verbintenissen van Brussel te verwezenlijken."
2. "Om de dienstverlening aan de burgers te optimaliseren, zal er een echt strategisch partnerschap worden gesloten tussen het Gewest en de gemeenten, in een kader van wederzijdse autonomie en samenwerking. Meer in het algemeen zal een reflectie zonder taboes leiden tot een versterking van de institutionele structuur." Wollig *indeed*. Hoewel we optimistisch mogen zijn over de goodwill in vele gemeenten om Good Move te implementeren, blijft het toch zo verdomd **moeilijk om mobiliteit naar het niveau te tillen dat absoluut nodig is om er echt coherentie in te krijgen. Zo riskeren we een klas met goede en slechte leerlingen.**
3. Gelukkig voorziet het regeerakkoord wel een **stok achter de deur** om slechte leerlingen mee te krijgen *"Good Move: Het Gewest zal alle subsidiemechanismen concentreren in één enkel lokaal mobiliteitscontract tussen het Gewest en iedere gemeente voor zijn mobiliteits- en verkeersveiligheidsbeleid en zal concrete projecten pas financieren wanneer deze kaderen binnen de gewestelijke doelstellingen."* Enkel **hopen dat dat niet tot een zesjes-cultuur leidt bij bepaalde gemeenten.**
4. "veralgemeende zone 30 en de invoering van het verkeersluwe wijken en het STOP-principe zullen hand in hand gaan met de nodige investeringen in de openbare ruimte en met grondig overleg met de gemeenten"
5. "Wat het parkeren op de openbare weg betreft, zal het Gewest de uniformering van de tarieven en de vrijstellingskaarten blijven bevorderen, evenals een betere reglementering van de parkeerplaatsen op de openbare weg, rekening houdend met de lokale context. Elk gezin zal maximaal aanspraak kunnen maken op twee bewonerskaarten." **"Nu gaat dit soort zinnen al wel enige regeerverklaringen mee.** Laten we hopen dat deze intentie deze legislatuur de Good Move wind echt in de zeilen zal krijgen. **Dat de regering concreet wil kijken naar de compensatieregels voor parkeerplaatsen doet alvast hopen.**" Om deze doelstellingen te verwezenlijken, zal het Gewest in overleg met de gemeenten een nieuw gewestelijk parkeerplan opstellen. De Regering zal de regels ter compensatie van parkeerplaatsen op de openbare weg

herbekijken." Grote waarschuwing blijft dat dit **niet mag leiden tot een boost in al dan niet gemutualiseerde parkeerplaatsen in allerlei nieuwbouw.**

6. "Vision Zero": nul doden en nul ernstige gewonden is inderdaad de enige aanvaardbare doelstelling. Daartoe zal de Regering een nieuw gewestelijk verkeersveiligheidsplan voor 2020-2030 opstellen, waarbij de verenigingen die op dit gebied actief zijn en de lokale partners (gemeenten en politiezones) ruim betrokken zullen worden via een Staten-Generaal van de verkeersveiligheid. De Regering verbindt zich ertoe om specifieke prioritaire acties te bepalen, met inbegrip van dringende tijdelijke acties in afwachting van een definitieve inrichting, om de veiligheid te verbeteren op de zwarte punten die als de meest ongevalgevoelige in het Gewest zijn aangeduid."

Nvdr: Ze spreken niet letterlijk over de 'moeilijke kruispunten' (waar BRAL het over heeft), maar 'zwarte punten'. Zwarte punten zijn gedefinieerd vanuit ongevalgevoelige plaatsen in functie van het autoverkeer. Hoewel deze punten in grote mate overeenkomen met de moeilijke punten in fietsinfrastructuur, is de benadering niet helemaal hetzelfde. We zullen in het oog houden welke prioriteiten spelen bij de aanpak van die zwarte punten. BRAL stelt fietsdoorstroming voorop. We merken op dat de termijn voor een definitieve inrichting niet wordt gepreciseerd.

7. "Met het oog daarop verbindt de Regering zich ertoe het **masterplan voor bussen** zo snel mogelijk uit te voeren om tegen het einde van de legislatuur een toename van het aanbod met 30% na te streven...

Met het oog op de planning van de uitbreiding van het aanbod van het bovengrondse openbaar vervoer tegen 2030 zal de Regering van bij de start van de legislatuur *een masterplan voor trams goedkeuren dat gericht is op de aanleg van nieuwe tramlijnen in het hele Gewest, het omvormen van structurerende buslijnen tot tramlijnen of het in eigen bedding laten verlopen van bestaande lijnen.*

In dat verband bevestigt de Regering de voltooiing tegen 2021 van de uitbreiding van de tramlijnen 3 en 9 tot de Heizelvlakte en, tegen 2024, van de nieuwe tramlijnen naar Neder-over-Heembeek en Tour & Taxis. Met het oog op de ingebruikname van nieuwe tramlijnen tegen 2025 zal de Regering bovendien het omvormen van structurerende buslijnen tot tramlijnen aanvatten, waaronder lijn 95 (om prioritair het Centraal Station te verbinden met de nieuwe USquare-site) en lijn 49 (om het spoornet uit te breiden van Albert naar het westen van Brussel). De Regering zal op deze nieuwe lijnen tijdelijk bussen inzetten met een hoog serviceniveau, waardoor het aanbod snel kan worden verbeterd. Ten slotte zal de aanleg van een lijn om de site van het Mediapark toegankelijk te maken, parallel met de ontwikkeling van de site worden uitgevoerd. De verlenging van de structurerende lijnen 7 (richting Vorst) en 8 (richting Evere en het Zoniënwoud) zal worden bestudeerd en gepland, evenals het op bepaalde gedeelten in eigen bedding doen verlopen van de lijnen 92 en 55.

...De mogelijkheden om de lijnen in eigen bedding te veralgemenen met het oog op een hoogwaardige dienstverlening zullen voorrang krijgen, met name op basis van de 15 geïdentificeerde "black spots". Verder wordt het avond- en weekendaanbod van het

bovengrondse net (inclusief het Noctis-aanbod) uitgebreid. Wat het metronet betreft, verbindt de Regering zich ertoe om het *metroproject naar het noorden van Brussel te implementeren door tegen het einde van de legislatuur prioritair het traject Noordstation-Albert te verwezenlijken...*

8. "Een verkeersbelasting die bijdraagt tot een mentaliteitsverandering. De verkeersbelastingen moeten eveneens herbekeken worden om een beter gebruik van de auto mogelijk te maken en er tegelijkertijd voor te zorgen dat deze geen negatieve sociale gevolgen heeft. De verkeersfiscaliteit is een instrument dat zal worden gebruikt om de doelstellingen te bereiken die het Gewest in het kader van het NEKP heeft vastgesteld. *Daartoe bevestigt de Regering andermaal haar verlangen om een samenwerkingsakkoord tussen de Gewesten te sluiten met het oog op de invoering van een intelligente kilometerheffing voor lichte voertuigen in het grootstedelijk gebied of op het hele nationale grondgebied.* De invoering van een dergelijke heffing moet ervoor zorgen dat de huidige belasting afgeschaft wordt en door de nieuwe heffing vervangen wordt.

In het kader van haar eigen bevoegdheden zal de Regering een grondige hervorming van de verkeersfiscaliteit voorstellen om de levenskwaliteit in de stad voor iedereen te verbeteren, als onderdeel van een eerlijke en solidaire transitie.

Het systeem van de Belasting op de Inverkeerstelling (BIV) zal worden herzien door een grotere progressiviteit, in functie van de milieuprestaties van de voertuigen (gewicht, reëel vermogen en soort brandstof), in te bouwen om de aankoop van voertuigen die niet aangepast zijn aan het verkeer in een stedelijke omgeving, te ontmoedigen.

De huidige verkeersbelasting (VB) zal worden herzien in overeenstemming met de doelstellingen van de lage-emissiezone (LEZ) en zal worden gebaseerd op de technologie van de LEZ. Deze nieuwe regeling zal van toepassing zijn op alle voertuigen die in Brussel aan het verkeer deelnemen en zal aangepast worden aan het gebruik om de verkeersopstoppingen, met name tijdens de spitsuren, te beperken. Daartoe zal de Regering het netwerk van ANPR-camera's verder uitbouwen.

De Regering zal voorrang geven aan de ontwikkeling van koolstofarme en voor gedeeld gebruik bestemde lichte voertuigen. Na een analyse van de economische en milieuefficiëntie zal zij in functie van haar mobiliteits- en milieudoelstellingen alternatieve aandrijfsystemen voor diesel en benzine bevorderen.

Tegelijkertijd zal de Regering de lage-emissiezone (LEZ) verder ontwikkelen. De Regering bevestigt haar bereidheid om diesel uiterlijk tegen 2030 en benzine en LPG uiterlijk tegen ten laatste 2035 uit te bannen. De Regering zal de begeleidende

maatregelen bepalen, rekening houdend met de sociale situatie van de gezinnen. Vanaf 2020 zullen nieuwe toelatingsvoorwaarden worden vastgesteld voor alle soorten voertuigen voor de periode 2025-2035, op basis van de conclusies van de in 2019 gehouden raadpleging. Een permanent, strategisch LEZ-comité, bestaande uit onafhankelijke deskundigen, zal worden opgericht met als doel aanbevelingen over de evolutie en de geschiktheid van de geplande beperkingen te formuleren.

Om de gezinnen te ondersteunen bij de transitie zal de Regering de "Bruxell'Air"-premie grondig herzien.

Tot slot zal de Regering ernaar streven dat de netto-inkomsten voortkomend uit deze hervormingen prioritair besteed worden aan de financiering van het mobiliteitsbeleid."

Verdict van BRAL

Het aangekondigde beleid is naar Brusselse normen ambitieus. Ga ervoor. Enkele bedenkingen.

Het is positief dat de nieuwe regering verder bouwt op Good Move, het gewestelijk mobiliteitsplan. Het plan bevat veel goeds en is nu trouwens in openbaar onderzoek. Reageren kan nog tot 17 oktober. [Lees ook onze korte analyse van Good Move](#), de lange versie komt er nog aan.

Maar om echt vooruit te gaan in elke stadswijk, met alle betrokken spelers, **ontbreken** er in Good Move en het regeerakkoord **duidelijke, meetbare doelen met een deadline**. Te beginnen met hoeveel auto's we minder willen en tegen wanneer.

Om niet enkel een catalogus van goede bedoelingen te blijven waaruit men de gemakkelijkste kan kiezen, missen we ook een **prioriteitenlijst**. Welke maatregelen vormen de noodzakelijke hefboomen voor een betere mobiliteit? Wat moet er eerst gebeuren?

Daarnaast is men voor veel projecten wel zeer **afhankelijk van die gemeenten** (en andere spelers). Zware institutionele hervormingen staan duidelijk niet op het programma van deze regering maar via het toekennen van budgetten wil men de gemeenten min of meer verplichten zich in te schrijven in de filosofie van het gewestelijk mobiliteitsplan. Maar dat zal, net als de onderhandelingen over de aangekondigde tramlijnen, niet over één nacht ijs gaan.

Kortom, we zitten op de lange baan. **Gelukkig heeft het Gewest nog troeven in handen waar ze niet eindeloos over moeten onderhandelen**. De gewestwegen zijn bijvoorbeeld vaak structurerende assen waar makkelijker in gesneden kan worden voor een vrije busbaan e.d.

We verwachten ook dat Good Move de **gemeentes meer richting** zal geven. Reik hen de principes aan die ze moeten hanteren bij het opstellen van hun nieuwe circulatieplannen. De ervaringen uit Leuven en Gent leren dat een circulatieplan meer is dan een knip hier en een

éénrichtingsstraat ginder. Indien goed uitgedacht vormt een circulatieplan hét instrument om transitverkeer doorheen wijken onmogelijk te maken.

Wat de openbaar vervoerplannen betreft: *muy bien*. We begrijpen wel niet goed waar ze het geld vandaan gaan halen voor al die bussen, trammen én de Metro. Au fond is dat niet ons probleem maar als we echt moeten kiezen gaat onze voorkeur naar véél extra trammen (in eigen bedding) en bussen i.p.v. één stukje metro. Maar hé, blijkbaar moeten we niet kiezen. (*DING!*) Het valt wel op dat ze zich in deze legislatuur toespitsen op het traject Noordstation-Bordet.

En *last but not least*. **JA!** Rekeningrijden staat in de verklaring. (*DING! DING!*) BRAL zet daar al jaren op in. De steun voor een slimme kilometerheffing is niet meer dan normaal maar het feit dat dit regeerakkoord ook **de deur openzet voor een zonale, Brusselse heffing** op basis van de *Low Emission Zone* en de ANPR-camera's juichen we toe. Het standpunt van BBL en BRAL daarover lees je in [dit persbericht](#). Nu wordt het zaak om van een idee naar de uitvoering ervan te gaan. BRAL steekt daarvoor graag een handje toe.

Kortom, wij wensen de mobiliteitsminister doorzettingsvermogen, geld en welwillende partners toe om al deze plannen uit te voeren.

IV. Stedenbouw

Wat BRAL vroeg

1. De eerste generatie van Richtplannen van Aanleg (RPA's) fungeert als een testcase. **De regering evalueert de RPA's**, bestudeert wat werkt en wat niet en stuurt desgevallend bij. De niet afgewerkte RPA's worden *on hold* gezet en er komen voorlopig geen nieuwe bij, in afwachting van de resultaten van die evaluatie.
2. Het Gewest legt vast in het BWRO/COBAT dat stadsplanning gebeurt volgens een **gefaseerd planproces, waar Brusselaars vanaf de start participeren**. Concreet **voor de Richtplannen van Aanleg** (RPA's of PAD's) betekent dit: * 6 maanden participatie en visievorming * openbaar onderzoek van de visie * uitwerking van de visie op basis van de reacties tijdens het openbaar onderzoek + uitwerken van het reglementair luik * publieke voorstelling + openbaar onderzoek van het volledige RPA. **Bij bouwprojecten vanaf 2.500m²** komt er een verplicht overleg met de buurtbewoners en gebruikers van de stad vooraleer de bouwaanvraag ingediend wordt.
3. De regering is zich bewust van de nood aan **betere samenwerking en coördinatie tussen verschillende administraties** om onze stad goed te kunnen plannen (denk aan Perspective Brussels, Urban Brussels, de MSI en de cellen binnen Mobiel Brussel, Leefmilieu Brussel én de MIVB die zich bezighouden met strategische planning). Daarom geeft de regering een duidelijk mandaat aan het Gewestelijk Comité voor Territoriale Ontwikkeling om **echte transversale projectteams** te vormen die samen

aan een project werken, bijvoorbeeld een Richtplan van Aanleg. Binnen elk projectteam komt er een **aanspreekpunt** voor het publiek.

Voor punten 1,2 en 3 raden we de nieuwe regering aan de slag te gaan met onze [aanbevelingen voor de richtplannen](#) en onze [aanbevelingen voor de institutionele structuren](#).

4. De regering werkt een regeling uit voor **planbaten en planschade** met als doel (een deel van) de meerwaarde van prijsstijgingen, veroorzaakt door nieuwe regelgeving of veranderde bestemming, te capteren.
5. Productie hoort bij de stad. Een economie in korte keten past ook in een transitie naar duurzame ontwikkeling. De regering moedigt productie dan ook aan als een integraal deel van het stedelijke weefsel. Helaas dient de productieruimte die voorzien is in de OGSO's (ondernemingsgebieden in stedelijke omgeving, in Frans ZEMUs) nog al te vaak voor 'niet-materiële' activiteiten zoals architectenbureaus of softwareontwikkeling. **De regering zal erover waken dat de plaats die voorzien is voor productieactiviteiten ook naar echte productieactiviteiten gaat.** Ook het dictaat van horizontale vermenging binnen de OGSO's bemoeilijkt het behoud van echte productieactiviteit. **De regering maakt het mogelijk om de vermenging binnen de OGSO's te realiseren via wonen naast werken.**
6. Om hitte-eilanden te bestrijden, doorlaatbaarheid te verbeteren en meer natuur te ontwikkelen op korte afstand van elke Brusselaar, bouwt het Gewest het **groen en blauw netwerk op ambitieuze wijze verder uit.** Daar rond kunnen onze wijken en industrie zich verder ontwikkelen. De plannen voor dat netwerk worden **afdwingbaar**, zodat onder andere de aanleg van de openbare ruimte deze doelstelling mee helpt bereiken.
7. Het Gewest legt privé-projecten met meer dan 1000 m² woningen een **minimaal aandeel sociale woningen van 15%** op. Bouwen ze meer dan 10.000 m², dan komt de lat op 25% te liggen.
8. Het Gewest stelt haar leegstaande gebouwen en braakliggende gronden ter beschikking voor **tijdelijk gebruik**, waarbij ze voorrang geeft aan sociaal-culturele initiatieven met een lokale inbedding en initiatieven voor tijdelijke huisvesting. Ze bewaakt de plaats voor projecten waar de focus ligt op experiment, inclusie en empowerment. Het Gewest benadert het tijdelijk gebruik niet als een voorbijgaande activiteit maar **als een volwaardig onderdeel van het planningsproces**, waarbij het uiteindelijke gebruik mee bepaald wordt door de lessen die getrokken worden uit de tijdelijke invulling.

Wat zegt de beleidsverklaring?

1. **Er komt geen evaluatie.** Wel lezen we: "Ten slotte zal de Regering het goedkeuringsproces afronden van de Richtplannen van Aanleg (RPA) die tijdens de vorige bestuursperiode zijn ingezet en waarvan de grondbeginselen zijn vervat in het GPDO. *Daartoe zal de Regering specifieke aandacht besteden aan de opmerkingen die gemaakt zijn tijdens de verschillende openbare onderzoeken* om in elke van de prioritaire zones het evenwicht tussen functies te kunnen waarborgen. De projecten die worden verwezenlijkt bij de uitvoering van de RPA's moeten een voorbeeldfunctie

vervullen, zowel stedenbouwkundig, architecturaal als met betrekking tot het leefmilieu.”

2. **Het regeerakkoord blijft algemeen en doet geen beloftes of concrete voorstellen voor bijvoorbeeld een nieuwe procedure voor de Richtplannen van aanleg.** Meer algemeen heeft men het wel over een “In de meeste bevoegdheidsdomeinen, voor de goedkeuring van grote inrichtings- en mobiliteitsprojecten en afgezien van de verplichte overlegregels zal de Regering er *de voorkeur aan geven om het overleg met en de participatie van de betrokken inwoners en belanghebbende partijen te laten plaatsvinden in een vroeg stadium.*”
3. **We lezen nergens iets over transversale projectteams of hoe er dan juist beter moet samengewerkt worden om Brussel beter te plannen.** Op verschillende plekken wordt het principe wel beleden. In verband met de Stadsvernieuwingscontracten (ook een belangrijk nieuw speeltje van Rudi I) lezen we wel: “Voor elk SVC zal de Regering formeel een projectleider aanstellen die belast wordt met de coördinatie van het Contract en de regelmatige rapportering.”
4. *“In het verlengde van het mechanisme tot vergoeding van de waardeverminderingen dat bepaald wordt door het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) zal de mogelijkheid worden onderzocht om overheden te compenseren of te vergoeden wanneer de plannen die zij goedkeuren kunnen leiden tot een aanzienlijke meerwaarde.”*
5. “Daarnaast hebben ook de stedelijke industrie en productievervestigingen ten volle hun plaats in de stad van de eenentwintigste eeuw: *we moeten de economische en industriële functie vrijwaren*, zodat in het Gewest productieve activiteiten kunnen blijven bestaan die voldoen aan plaatselijke behoeften en Brusselse arbeidskrachten tewerkstellen.
De Regering zal van de productieve activiteiten terug een sterke functie maken door de bestemming van de huidige industrie- en havengebieden te behouden.
Daarnaast zal zij van Schaarbeek-Vorming een belangrijke prioriteit maken. *De regeling in verband met de gemengde gebieden zal onderzocht worden om ze zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften van de Brusselse productieve activiteiten.*”
6. Dit citaat gaat op voor meerdere punten (o.a. 5) maar we geven het graag hier mee: “Overeenkomstig de ambities van het GPDO zal de Regering het *Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) aanpassen* om het evenwicht tussen de functies in gemengde gebieden te verduidelijken, de doelstellingen van het Gewestelijk Mobiliteitsplan (GMP) te integreren, *de groengebieden met hoogbiologische waarde die specifiek bijdragen tot het groene netwerk te beschermen en een kader te scheppen voor stadslandbouw.* Daarnaast gaat zij onderzoeken of het juridisch haalbaar is om de te verdichten of te ontlichten zones in te voegen in het plan.
Er zal een strategie van stedelijke veerkracht toegepast worden om op stedenbouwkundig niveau te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering en de daaruit voortvloeiende sociale en milieurisico's. De Regering zal haar beleid inzake het aankopen van terreinen of het sluiten van erfpachtovereenkomsten voortzetten om de

verschillende *groene of blauwe gebieden met elkaar te verbinden en zo de respectieve netwerken waartoe ze behoren verder te ontwikkelen*. Om de biodiversiteit te herstellen, te zorgen voor koele zones tijdens hittegolven en overstromingen te voorkomen zal de Regering tevens een vergroeningsprogramma ontwikkelen.

Betreffende geïntegreerd beheer van het regenwater (belangrijk voor je groen en blauw-netwerk) lezen we: "De Regering zal de mogelijkheid onderzoeken om via een herziening van de wetgeving Vivaqua toe te laten gemeentelijke investeringen in *andere vormen van waterbeheer dan stormbekkens mee te financieren. De Regering zal ook een algemene studie opstarten over de mogelijkheid om de Zenne op het terrein van Schaarbeek-Vorming opnieuw bloot te leggen*. Daarnaast zal zij een studie laten uitvoeren over een aan te leggen verbinding om het regenwater van Schaarbeek-Josaphat af te voeren naar de vijvers in het Josaphatpark.

7. **Het regeerakkoord legt nergens een % sociale woningen op bij privé-projecten.** Wél is er een 'noodplan voor het sociale huisvestingsbeleid' met daarin meer "*Op termijn moet 15% van alle woningen op het hele gewestelijk grondgebied en per gemeente van sociale aard zijn*, evenwichtig gespreid per gemeente en per wijk."

We maken van de gelegenheid volgende belofte in de verf te zetten: "De Regering zal de vastgoedoperators verzoeken gebruik te maken van erfpacht- en opstalmechanismen en onderzoeken of nieuwe mechanismen kunnen worden ingevoerd om *gronden los te koppelen van gebouwen voor een deel van de nieuwe koopwoningen*. De regering wil hiermee de prijs voor de gezinnen verminderen en tegelijk het voortbestaan van het publiek grondbeheer bestendigen. Zij zal daarnaast ook haar *steun aan de projecten gedragen door het Community Land Trust Brussel verhogen met een erkenning als gewestelijke grondalliantie omkaderd met een beheersovereenkomst zodat het een mogelijke partner wordt in stadsvernieuwingsprogramma's*.

8. "Algemeen genomen zal de Regering systematisch overwegen om de gebouwen die zij aankoopt een *tijdelijke gebruiksbestemming te geven in afwachting van de vormgeving van een project. Het Gewest zal niet winstgevendende initiatieven ondersteunen* en een proactieve communicatie verzorgen.

De Regering zal het (reglementair en praktisch) gemakkelijker maken om plannen voor een overgangsbeheer uit te werken en tijdelijke gebruiksbestemmingen te regelen door een loket "tijdelijke gebruiksbestemmingen" op te richten om vlotter informatie te verstrekken en de verantwoordelijken van tijdelijke gebruiksprojecten op weg te helpen."

Verdict

Planning is het zwakke broertje van deze beleidsverklaring.

Het feit dat men geen werk maakte van een evaluatie van de Richtplannen van Aanleg of zelfs maar een adempauze inlaste is veel betekend. Integendeel: men drukt tijdens de vakantie het gaspedaal in. Het lijkt wel alsof er geen verkiezingen geweest zijn. Ter herinnering: met een RPA worden momenteel alle strategische zones van Brussel gepland (Weststation, Heizel,

Mediapark, Ninoofsepoort etc.). Ze zijn dus essentieel om alle transversale doelen over klimaat, biodiversiteit, mobiliteit etc. te realiseren. Ze moeten dan ook aan deze nieuwe doelstellingen en aan deze beleidsverklaring getoetst worden. Door die richtplannen nu te lanceren, is het zo goed als onmogelijk om die richting die werd ingeslagen, volledig te veranderen. Want de strategie van stedelijke veerkracht moet eerst nog ontwikkeld worden!

Zoals gezegd bij het hoofdstuk klimaat, zijn de belangrijkste doelen om de klimaatverandering het hoofd te bieden: **ontharden** (minder beton!) en **vergroenen**. Maar dat levert niet zoveel geld op als **verdichten** (als het gaat om chique condo's bouwen). De keuze zou voor deze regering duidelijk moeten zijn. We werpen ons alvast in de strijd om de prioriteiten juist in rijtje te zetten!

Daarnaast is men blijkbaar niet van plan iets aan de procedure van de opmaak ervan te herzien. Wat in tegenspraak is met andere beloften over meer en betere participatie en samenwerking tussen diensten. [Zie ook onze reactie op de recente pletwals aan plannen.](#)

Ook aan die concrete voorstellen voor die betere samenwerking en coördinatie tussen verschillende administraties ontbreekt het. Die zijn niet enkel essentieel om Brussel beter te plannen maar ook om de geponeerde klimaatdoelstellingen te halen. Men spreekt geregeld over het belang van een transversale aanpak maar wij blijven op onze honger zitten. Erger: we vrezen dat de *saucissonage* blijft en dat de verschillende diensten naast elkaar zullen blijven werken. Een werkpunt!

Samengevat: wat de essentiële punten 1,2 en 3 betreft zijn we niet gerust in.

Er liggen wel een paar frisse accenten in de andere elementen. Het meest opvallende daarbij is dat de poort open staat voor een meerwaardebelasting (punt 4). Het idee zal weliswaar vooral 'onderzocht' worden. Wij helpen graag hun onderzoek vooruit met [dit artikel](#). Ook het belang aan productie/economische activiteiten is toegenomen. We zijn specifiek tevreden over het regeltje dat '**De regeling in verband met de gemengde gebieden zal onderzocht worden om ze zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften van de Brusselse productieactiviteiten**'. En dat ze daarvoor het Gewestelijk bestemmingsplan willen veranderen. Misschien lezen we te veel tussen de regels maar naar ons aanvoelen opent dit de deur om de regels rond de OGSO's te veranderen en dus af te stappen van het obligate 'wonen boven productieactiviteiten' in deze zones. Het enige 'ondernemingsgebied in stedelijke omgeving' dat 'af' is, heeft als productieactiviteit trouwens een.... Carrefour.

Wat het groen- en blauwe netwerk betreft (en de daarbij horende intentie hitte-eilanden te bestrijden, doorlaatbaarheid te verbeteren en meer natuur te ontwikkelen op korte afstand van elke Brusselaar, de biodiversiteit te verhogen etc.) lijken de voornemens ferm en oprecht. Maar ook hier zal er even ferm moeten samengewerkt moeten worden om ze te realiseren. En daar zijn we weer: de RPA's spelen hier een cruciale rol in.

We zijn tot slot ook blij met de belofte van de regering om geen nieuwe shoppingcenters toe te voegen aan het huidige arsenaal, maar we zijn wel teleurgesteld dat NEO, het geplande

megalomane shoppingcenter op de Heizelvlakte, blijkbaar toch doorgaat. BRAL maakt zich alleszins op om de strijd tegen NEO verder te zetten.

Maar laat ons afsluiten met twee positieve zaken: het idee om gronden publiek te houden en ze los te koppelen van de woningen (of het shoppingcenter ;) die er op gebouwd worden, is een goede zaak. Zo blijft publieke grond publiek voor de volgende generaties. En ook het inzetten op niet winstgevende initiatieven qua tijdelijk gebruik is dat. Al missen we wat dat laatste betreft de link met de totstandkoming van de eigenlijke plannen.

V. Burgerinitiatieven, commons en cocreatie

Wat BRAL vroeg

1. De regering richt een Gewestelijk Steunpunt Co-Creatie op, dat expertise verzamelt rond co-creatieprocessen en diverse overheden adviseert en begeleidt op weg naar efficiënte co-creatie. Het Steunpunt stelt die expertise publiek ter beschikking van iedereen.
2. Op basis van de expertise van het Steunpunt ontwikkelt de regering een Co-Creatieplan met maatregelen voor een termijn van 5 tot 20 jaar. Elke minister identificeert daarbij, met de hulp van het Steunpunt, een aantal beslissingsprocessen uit het regeerakkoord die zij/hij als pilootproject of 'co-creatiewerf' naar voor wil schuiven.

Wat zegt de beleidsverklaring?

Ze zal een dienst voor participatie oprichten die ermee belast wordt processen van burgerparticipatie te sturen, specifiek voor de RPA's, grote stedelijke aanlegprojecten, de Stadsvernieuwingscontracten en ter ondersteuning eventueel ook voor de gemeenten wat betreft de Wijkcontracten. "Deze dienst moet aangepaste methodologieën uitwerken voor elk van de projecten en wordt ermee belast het waar en wanneer te organiseren voor de uitwisselingen tussen de verschillende partijen die betrokken zijn bij het participatieproces. In deze denkoefening moet de plaatselijke samenwerkingslogica, of commons, een plaats krijgen, waarbij men erop dient toe te zien dat het toegankelijk en openbaar karakter van de ontwikkelde ruimten en initiatieven behouden blijft."

Ons verdict

Het is een hardnekkige gewoonte van overheden om bij de start lippendienst te bewijzen aan de participatieve democratie maar verder weinig concreet in de etalage te leggen op dat vlak. Ook deze regering begint een van haar hoofdstukken met het mooie voornemen de "democratie en haar instellingen sterker te maken en de burgers meer controle te geven". Maar onze excellenties hebben ook een idee hoe ze dat moeten in praktijk brengen en gelukkig blijft het niet alleen bij het ondertussen veel geciteerde systeem van loting.

Enkele opvallende nieuwigheden zijn: **buitengewone ministerraden** waarbij ze in overleg zouden gaan met het middenveld, **gemengde parlementaire commissies met burgers** erbij en institutionele vernieuwingen die het gemakkelijker moeten maken om burgerinitiatieven op te zetten. We lezen ook dat de regering de voorkeur geeft aan **participatie "in een vroeg stadium"** en dat het bestuur transparanter moet. Klinkt allemaal als muziek in onze oren maar dan wel muziek die zwakjes komt aanwaaien van op de wind. En we zeggen het nog een keer om het af te leren: **niks wijst er op dat er meer overleg komt in de heel concrete richtplannen van aanleg.**

VI. Te mooi om er niets over te zeggen

“Om de stads(rand)landbouw te bevorderen, wil de Regering voor zichzelf krachtvolle doelstellingen vastleggen. Zo is het de bedoeling dat *tegen 2035 minstens dertig procent van het jaarlijkse fruit- en groenteverbruik van de Brusselaars afkomstig* is van die landbouw...de ontwikkeling van een sterke samenwerking tussen de Vlaamse en Waalse overheden en actoren om een voedingsgebied rond Brussel tot stand te brengen”

“De Regering zal een systeem van statiegeld voor blikjes en plastic flessen invoeren.”

“De Regering zal een studie uitvoeren om dit instrument (de verbrandingsoven nvdr.) uit te faseren. Deze uitfasering is wenselijk opdat het Gewest zou kunnen voldoen aan de verplichtingen in verband met de uitstoot van broeikasgassen. Aansluitend op deze uitfasering zullen de winsten afkomstig van de groenestroomcertificaten die toegekend worden aan de verbrandingsoven, herbestemd worden voor de doelstellingen die gekoppeld zijn aan het PBGA en het GPKE. *De toekenning van groenestroomcertificaten aan de verbrandingsoven zal in de toekomst afgeschaft worden.*”

VII. Conclusie: druk zetten om de schuif te vermijden

Er zijn nog veel hinderpalen en veel intenties blijven gewoontegetrouw intenties. Net zoals veel te bestuderen dingen al eens in een schuif belanden. Maar: we kunnen hier iets mee als stadsbeweging voor Brussel. We vinden veel elementen uit ons memorandum (en eerder ingenomen standpunten) in één of andere vorm terug in deze 'beleidsverklaring'.

BRAL zal er dan ook over waken dat deze regering er effectief werk van maakt. We zullen hen vragen een stap verder te zetten en ideeën aanrijken om de ambitieuze klus te klaren. En wees maar zeker, daarvoor zal blijvende druk nodig zijn. En **daarvoor hebben we ook u nodig**. Om zo met nog meer gezag te kunnen blijven ijveren voor dat gezonde, groene en veilige Brussel!

Zin gekregen om mee te strijden met BRAL ?

DOE EEN GIFT OF WORD LID !

Strijd mee met BRAL
DOE EEN GIFT OF WORD LID !

Zin gekregen om mee te strijden met BRAL? Dat kan!

WORD LID

Wil jij je steun tonen voor een betaalbaar, solidair en milieuvriendelijk Brussel?

Word dan lid van BRAL! Je vergroot ons **draagvlak**, ontvangt onze **publicaties**, én je krijgt **korting** op onze activiteiten.

Overtuigd? Schrijf 25 euro lidgeld over op BRAL-rekening BE74 5230 8083 3007 met vermelding lidgeld.

DOE EEN GIFT

Vind je dat BRAL goed werk levert?

Steun ons met een gift! Zo kunnen we **onafhankelijk** blijven werken. Geef wat je portemonnee je toelaat en je hart je influistert!

Overtuigd? Storten kan op BRAL-rekening BE74 5230 8083 3007 met vermelding gift. Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar.

VOLG ONS

Blijf op de hoogte van onze activiteiten en standpunten via onze [website](#), [nieuwsbrief](#), [Facebook](#), [Instagram](#) of [Twitter](#). En natuurlijk kan je ons ontmoeten op een BRAL-activiteit of een BRAL-café ergens in Brussel!

BRAL, stadsbeweging voor Brussel

BRAL strijdt voor een gezond, milieuvriendelijk en solidair Brussel. Van mobiliteit tot stedenbouw stellen we de Brusselaars centraal. Hoe doen we dat? We (onder)steunen hen met onze kennis en helpen hen om zelf initiatief te nemen. Samen verdedigen we onze belangen bij de overheid. Aan tafel als het kan, op de barricaden als het moet. We zijn kritisch maar constructief, dwars maar genuanceerd.

www.bral.brussels